

מקרה לאיש

ספורים מימי ילדותו ונעריו
של אדמו"ר הזקן בעל התניא

יפית יחזקאל

הקדמה

גזרות ת"ח ות"ט - הפרעות האכזריות שפרעו הקוזקים ביהודי פולין, בלארוס ואוקראינה - היו תקופת חשך נוראה בעבור העם היהודי.

בשנת ת"ח החליט צ'רר אכזרי ושמו חמלניצקי ימח שמו לפתח במרד נגד האחד הפולני-ליטאי (ממלכת פולין) והאצלה הפולנית, בגלל פגיעה בזכויות שהבטחו לקוזקים. ואולם הנפגעים העקריים מהמרד היו בני העם היהודי, שנקלעו למלחמה לא להם.

בעת ההתקוממות של הקוזקים נרצחו עשרות אלפי יהודים בשלל שיטות מחרידות, באכזריות בלתי נתפסת. וכאשר גלו הפורעים 'רחמנות' כלפי היהודים, והסכימו להשאירם בחיים, בתנאי שימירו את דתם, גלו היהודים גבורה נפשית - לא הסכימו להתנצר, ונשרפו חיים על קדושת השם.

וכך במהלך המלחמה, שנוצרה בכמה חזיתות, הלכו ונכחדו בידי גודי הקוזקים הארורים קהלות שלמות ומשפחות מפארות. אלו שהצליחו להמלט ממכונת ההשמדה הזוענית והחולנית, נותרו ללא פרנסה וללא רכוש, ומקצתם אף נמכרו לעבדים.

בתקופה זו נפלה על צמנו עלטה כבדה. הנסיון היה קשה ביותר. האוידים המצלים מאט, נסו לשקם את חייהם אחרי הפרעות, ואלצו להתמודד עם הפחדות אימות של דרשנים אשר הסתובבו בכפרים, והטיפו ליהודים התמימים להיטיב את דרכיהם הרעות, ואף תארו את העונשים החמורים הצפויים להם בגיהנום.

או אז ירדה נשמתו של הבעל שם טוב לעולם, כדי לעורר את נשמות ישראל מעלפון, אחרי הגזרות הקשות ושנות הסבל. הבעל שם טוב נדד ממקום למקום, ועודד את היהודים להיות בשמחה. הוא גלה ליהודים הפשוטים והתמימים שיש להם מעלה מיוחדת, ולמד אותם דרך חדשה בעבודת השם, הלא היא דרך החסידות.

אף רבי שניאור זלמן מליאדי, בעל התניא, הידוע גם כגנוזי אדמו"ר הגדול, חי בתקופה סוערת בתולדות ישראל. כאשר התחיל לפרסם את דרך החסידות שאגלה הבעל שם טוב, לא זכה לאהדה ולתמיכה. תלמידי חכמים רבים חששו מפניו, ונתו אם הרעיונות החדשים שהוא מלמד הם אכן חלק מהתורה ומתר להגות בהם. המתנגדים הצרו לחסידים רבות, והלשונות כוזבות מצדם אף הביאו למאסרו של רבנו הגדול.

ימי חייו של רבנו הגדול הם שרשרת ארכה של מצטי מסירות נפש ועמידה בגבורה עלאית מול כל המתנגדים לחסידות, מבית ומחוץ.

ספר זה הוא הראשון בסדרת ספרים אשר תנגיש את קורות חייו המרתקים של אדמו"ר הגדול לילדיו. בספר משלבים איורים מרהיבים ושוגי לב, שמטרתם לקרב את ספורי הצדיקים לעולמו של הקורא הצעיר.

פרולוג

כל נשמה טרם ירדתה למטה עוברת תהליך הכנה, אשר נמשך שנה אחת. נשמה חדשה, נשמה גבוהה ומיוחדת שטרם הייתה בעולם, זקוקה להכנה ארוכה יותר, והתהליך נמשך שלוש שנים. שלוש שנים לפני שנולד רבנו הגדול, נודע לרבי ישראל בצל שם טוב שנשמה חדשה צריכה לרדת לעולם הזה. ואולם, הוא לא ידע מי יזכה לקבל נשמה מיוחדת זו. הוא חפש את הנשמה הזו בעולמות העליונים, ולא מצא. הכל היה אפוף תוד. כשנשמה חדשה צריכה לרדת לעולם הזה, מעלימים זאת אפלו ממלאכי מרום, שלא יגרם לנשמה נזק, צקב קנאה.

...

סמוך לעירה לואזנא שברוסיה הלבנה גרה משפחה מיוחסת, מצאצאי המהר"ל מפראג. אחד מבני המשפחה, רבי ברוך, היה מתלמידי הבעל שם טוב, והשתיר לחבורת הצדיקים הנסתרים. הצדיקים הנסתרים - נשמים בן הם. הם היו צדיקים גדולים, אך הסתתרו מעיני כלם. לעתים היו נראים בקבוצים ההולכים ממקום למקום לקבץ נדבות. כה היו מסתירים את גדלתם הרוחניות. הבעל שם טוב הזהיר מאוד את הצדיקים הנסתרים שלא יתגלו ולא יחשפו את סודם. אף אחד לא ידע שרבי ברוך שני לאנשי הבעל שם טוב, חוץ מאשתו הרבנית רבקה. חתנתם של רבי ברוך והרבנית רבקה התקיימה ביום ששי, י"ז באלול ה'תק"א. כשעברה שנה שלמה מהחנתה, יצדו לא- זכו לילדים, נסעו רבי ברוך ואשתו בחדש אלול ה'תק"ד למז'בוז', אל הבעל שם טוב, לבקש את ברכתו הקדושה.

הבצל שם טוב
 הבטיח לבני הזוג
 שבתוך שנה יולד
 להם בן. ואולם,
 הבצל שם טוב לא ידע
 שבו זה יקבל את הנשמה
 הנדונה. הסיד הסתר
 מכלם, גם מהצדיק.

רבי ברוך והרבנית רבקה
 נשארו זמן מה במזיבוז. כח"
 באלול התקיימה סעודה לכבוד יום
 הולדתו של הבצל שם טוב, ובעת הסעודה
 פנה הבצל שם טוב אל רבי ברוך ואמר לו:
 "למועד הזה ממש אתם חובקים בן!"

בדרך כלל, מימי חדש אלול ועד יום הכפורים
 עבד הבצל שם טוב את השם מתוך רצינות ויראה, ואלו ממוצאי יום הכפורים ועד שמחת תורה היה שרוי
 בשמחה גדולה. אך באותה שנה קרה דבר מעניין.

בראש השנה ה"תק"ה חשו תלמידי הקדושים של הבצל שם טוב בשנוי גדול. לאחר תפלת צרכית קרא
 הצדיק בשמחה ובהתרגשות: "לשנה טובה תכתבו ותחתמו", דברי התורה בשעת הסעודה היו מתכלים
 בגוונים שמחים ומרוממים, ובסדר התקיעות ובתפלת המוסף הרגשה שמחה עלאית יוצאת מאדר הגיל.
 גם במוצאי יום הכפורים היה הבצל שם טוב במצב רוח מרומם במיוחד, ושמחתו זו נמשכה עד אחרי
 שמחת תורה. התלמידים הסתקרנו והשתוקקו לדעת לשמחה מה זו עושה, אך הבצל שם טוב לא אלה
 לאיש מאומה.

לפני שעזבו רבי ברוך והרבנית רבקה את מזיבוז, נכנסו אל הבצל שם טוב לקבל ברפת פרדה. הרבנית
 רבקה הבטיחה לבצל שם טוב שכאשר השם ימלא את ברכתו הקדושה, והיא תזכה לחבק בן, היא
 תקדיש אותו לתורה ולצבודה בדרך של הבצל שם טוב. הצדיק ברוך את בני הזוג, והם נסעו לביתם
 בשמחה. הרבנית רבקה היתה בטוחה בברכתו של הצדיק, וכעבר זמן מה בשורה לבצלה באשר שהברכה
 מתקיימת למזל טוב.

כדייק שנה אחרי ההבטחה של הבצל שם טוב, כיום רביעי ח"י באלול ה"תק"ה, בעירה קטנה ליד לואיזנא
 ארע מארע מרגש - בשעה טובה ומצלחת נולד התינוק שניאור זלמן.

המעין הלבן

סְמוּד לַעֲוֵה לִיאֲזָנָא, מַעְבֵּר לָהּ, שׁוֹכֵן לוֹ כְּפָר קִטְנָטָן וְקִסוּם שְׂאִינוֹ מְסַמֵּן בְּשׂוּם מְפָה. כְּפָר
זֶה הוּא בֵּיתֶם שֶׁל יְהוּדִים וְאוֹיִים, הַחַיִּים זֶה לְצַד זֶה בְּאֶשֶׁר וּבְשִׁלְוָה.
בְּכָפֶר פִּוְרָחִים פִּוְרָחִים וְנִדְרִים וְנִפְיִים, צְפוּרִים מְצִיצוֹת בְּקוֹל צְלִיז וּפְרָפְרִים וְהִדְרִים מְרַחֲפִים
בֵּין הַפְּרָחִים. אֲךָ הַדְּבָר הַמְּצַנֵּן כְּיוֹתֵר בְּכָפֶר הוּא הַמְּצִינֵן, מְצִינֵן קָטָן וְצִלּוּל.
מִדֵּי יוֹם כְּיוֹמוֹ תוֹשְׁבֵי הַכְּפָר מְגִיעִים לְטַבֵּל בְּמֵי הַמְּצִינֵן הַצִּלּוּלִים וְהַזְּכִים, הַנְּשִׂים מְכַבְּסוֹת
בֹּא אֶת הַבְּגָדִים, הָרוֹעִים מְגִיעִים לְהַשְׁקוֹת אֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבְּקָר, וְהַיְלָדִים מְשַׁתְּכְּשָׁכִים
לְהַנְּאֵתֶם בְּמֵים הַנְּעִימִים וְהַצֹּנִים.
הַחַיִּים סְבִיב הַמְּצִינֵן מְלֵאִים בְּשִׂמְחָה וּבְאֶשֶׁר, אֲךָ כְּמוֹ כָּל אֲגָדָה קְסוּמָה, יֵשׁ מִיֶּשְׁהוּ שְׂזוּמִם
מְזֻמּוֹת וְרוֹצֵה לְהַפְּרִיעַ לַמְּנוּחַת הַתּוֹשְׁבִים.

